

MORBIDITÁS

A morbiditás fogalmát használjuk bármely egészségügyi problémát jelentő megbetegedésnek, sebesülésnek, fogyatékoságnak egy adott populációban megfigyelhető gyakoriságára vonatkozó statisztikák esetén. A morbiditási statisztikáknak kiemelt jelentősége van a népegészségügyi folyamatok ellenőrzése, a szükséges beavatkozási pontok kiválasztása és a megbetegedések lehetséges okainak meghatározása szempontjából.

INCIDENCIA

Incidenciának az új esetek (megbetegedések) előfordulását nevezzük egy meghatározott időtartamban, de sokszor valójában incidencia-hányadosot értünk alatta. Az incidencia-hányados azt fejezi ki, hogy a vizsgált populációból egy adott időszakban hányan voltak az újonnan megbetegedettek egy meghatározott populációs arányban kifejezve. Az arányosítási tényezőt minden esetben feltüntetik, és a leggyakrabban 100 000 főre vetítik, de találkozhatunk százalékos vagy egyéb arányosítással is.

Számítási példa:

$$\frac{\text{Az újonnan regisztrált HIV fertőzöttek száma}}{\text{A fertőzésnek potenciálisan kitett népesség}} \times \text{KONSTANS} = \frac{240}{9\,893\,082} \times 100\,000 = 2,4$$

Magyarországon 2013-ban a HIV-incidencia 2,4 volt százezer lakosra vetítve. Ezzel szemben például a daganatos betegségek incidenciája százezer lakosra vetítve csaknem elérte az ezret!

PREVALENCIA

Prevalenciának (esetleg prevalencia-hányadosnak) nevezzük az adott jelleg előfordulási gyakoriságát (például egy adott betegségben szenvedők, vagy dohányzók aránya) egy adott időpontban, amelyet általában 1000 főre vetítve határoznak meg. A hányados nem tartalmazza sem a halállal, sem a már gyógyulással végződő eseteket és független attól, hogy az adott jelleg mióta áll fenn.

Számítási példa:

$$\frac{\text{Ismert rosszindulatú daganatos esetek száma}}{\text{Érintett népesség száma}} \times \text{KONSTANS} = \frac{262\,474}{8\,184\,428} \times 10\,000 = 320,7$$

Magyarországon 2009-ben tízezer 19 éves vagy idősebb lakosból átlagosan 320,7 főt regisztráltak rosszindulatú daganattal.

ÖNÉRTÉKELÉSEN ALAPULÓ EGÉSZSÉGI ÁLLAPOT

Az egészségi állapot önértékelésen alapuló mutatószáma, amely az objektív, diagnosztizált betegségeken túl olyan lelki és közérzetbeli tényezőkre is kiterjedhet, amelyekre a hivatalos statisztikákból sokszor nagyon nehéz vagy lehetetlen következtetni. Statisztikai szempontból nagyon informatív indikátornak minősül, mivel többszörösen bizonyított, hogy az így értelmezett egészségi állapot szoros kapcsolatban áll az orvosilag regisztrált megbetegedésekkel és a halálozási valószínűségekkel.

Az önértékelésen alapuló egészségi állapotról kérdőíves adatfelvételek segítségével gyűjthető információ. Ilyen adatgyűjtés során a megkérdezettet arra kérik, hogy értékelje saját egészségi állapotát. Ezt az információt bizonyos esetekben kombinálják még az elmúlt időszakra vonatkozó, az egészséggel kapcsolatos eseményekre vonatkozó kérdések válaszaival is.

Mérési példa: Az Európai Lakossági Egészségfelmérés (ELEF) 2009-es kutatásának az önértékelésen alapuló egészségi állapotra vonatkozó kérdése:

Milyen az Ön egészségi állapota általában?

LEHETSÉGES VÁLASZOK

- 1 - nagyon jó
- 2 - jó
- 3 - kielégítő
- 4 - rossz
- 5 - nagyon rossz
- 8 - NT
- 9 - NK

2009-ben Magyarországon az érvényesen válaszolók 54,2 százaléka mondta, hogy az egészségi állapota jó vagy nagyon jó, míg nagyon rossznak vagy rossznak 14,7 százalék nevezte.